

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมของชุมชนริมคลอง เพื่ออนุรักษ์ความหลากหลายของชนิดนก และพันธุ์ไม้ริมคลอง ตำบลบางนางลี่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีงบประมาณ 2554 ซึ่งการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความช่วยเหลือของผู้บริหาร คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะอาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาและผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยพร้อมให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสร้างเครื่องมือ และสนับสนุนให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สถาบันวิจัยและพัฒนา ที่ให้ความช่วยเหลือในการติดต่อประสานงาน และแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินงานให้ผู้วิจัยรับทราบ

คุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ ขอมอบแต่บิดา มารดา และครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความรู้แก่ผู้วิจัยตั้งแต่อติตจนถึงปัจจุบัน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิธินาถ เจริญโภคธาต

มีนาคม 2555

สารบัญ

หน้า	
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(2)
ABSTRACT.....	(3)
กิตติกรรมประกาศ.....	(4)
สารบัญ.....	(5)
สารบัญตาราง.....	(7)
สารบัญภาพ.....	(10)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.4 กรอบแนวความคิด.....	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 ข้อมูลทั่วไปของตำบลบางนางลี่.....	6
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมพัฒนาสิ่งแวดล้อม.....	9
2.3 ระบบนิเวศของป่าชายคลอง.....	13
2.4 แนวทางการจัดการป่าชายคลอง.....	15
2.5 ความหลากหลายทางชีวภาพ.....	17
2.6 ชนิดนกชายคลอง.....	20
2.7 พันธุ์ไม้ชายคลอง.....	23
2.8 การอนุรักษ์.....	26
2.9 แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน.....	31
2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	34
3.1 พื้นที่ทำการวิจัย.....	34
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	35
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	35
3.4 ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย.....	36

สารบัญ (ต่อ)

หน้า	
3.5	วิธีการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับแบบสอบถาม..... 36
3.6	ขั้นตอนและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 42
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 43
4.1	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ของชุมชนริมคลองเพื่ออนุรักษ์ความหลากหลายชนิดของนกและ พันธุ์ไม้ริมคลอง..... 43
4.2	การสำรวจชนิดนกและพันธุ์ไม้ริมคลองในพื้นที่ศึกษา..... 66
4.3	แนวทางการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ความหลากหลายชนิดของนกและ พันธุ์ไม้บริเวณริมคลอง..... 92
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ..... 93
5.1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 93
5.2	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 93
5.3	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 96
5.4	ขั้นตอนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 96
5.5	สรุปผลการวิจัย..... 98
5.6	อภิปรายผล..... 103
5.7	ข้อเสนอแนะ..... 105
บรรณานุกรม.....	108
ภาคผนวก.....	114
ประวัติผู้ทำรายงานการวิจัย.....	132

สารบัญตาราง

ตารางที่ หน้า

2.1	ชื่อพื้นเมือง ชื่อวิทยาศาสตร์ (Lekagul and Round, 1991) ที่คาดว่าจะเป็นศัตรู ทางธรรมชาติของหึ่งห้อย ระหว่างเดือนธันวาคม 2547 – ธันวาคม 2548 ตามเส้นทาง สำรวจ ณ บ้านโคกเกตุ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.....	20
2.2	ชนิดนกที่เป็นชนิดเด่นที่พบบริเวณชายคลองในเส้นทางล่องเรือ ชมธรรมชาติในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ระหว่างเดือน มิถุนายน - สิงหาคม 2553.....	20
2.3	พันธุ์ไม้ส่วนใหญ่ที่มักพบอยู่ตามป่าชายคลอง.....	23
2.4	พันธุ์ไม้ที่พบหึ่งห้อยตัวเต็มวัยเกาะอาศัยตามแนวทางเส้นสำรวจ ณ บ้านโคกเกตุ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.....	24
2.5	พันธุ์ไม้ประเภทต่างๆ ที่พบในบริเวณที่ทำการศึกษหึ่งห้อยริม คลองส่งน้ำบ้านด้าย ตำบลเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย.....	25
3.1	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามหมู่บ้าน.....	38
4.1	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ ในแต่ละหมู่บ้าน.....	44
4.2	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ ในแต่ละหมู่บ้าน.....	45
4.3	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา ในแต่ละหมู่บ้าน....	45
4.4	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ ในแต่ละหมู่บ้าน.....	46
4.5	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่จังหวัด สมุทรสงคราม ในแต่ละหมู่บ้าน.....	46
4.6	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ ในแต่ละหมู่บ้าน.....	47
4.7	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสภาพพันธุ์ไม้ชายคลองที่พบในชุมชน ในแต่ละหมู่บ้าน.....	47
4.8	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามชนิดนกชายคลองที่พบในชุมชน ในแต่ละหมู่บ้าน.....	48
4.9	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ ในลำคลองที่พบในแต่ละหมู่บ้าน.....	48

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
4.10	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสาเหตุที่ทำให้พันธุ์ไม้และชนิดนกบริเวณริมคลองลดลง ในแต่ละหมู่บ้าน.....	49
4.11	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมแต่ละหมู่บ้าน.....	50
4.12	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม แต่ละหมู่บ้าน.....	51
4.13	ระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ของแต่ละหมู่บ้านในตำบลบางนางลี่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.....	54
4.14	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานกิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อม แต่ละหมู่บ้าน.....	56
4.15	ระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานกิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อม แต่ละหมู่บ้านในตำบลบางนางลี่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.....	58
4.16	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม แต่ละหมู่บ้าน.....	59
4.17	ระดับการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมแต่ละหมู่บ้านในตำบลบางนางลี่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.....	60
4.18	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาสิ่งแวดล้อม แต่ละหมู่บ้าน.....	62
4.19	ระดับการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาสิ่งแวดล้อม แต่ละหมู่บ้านในตำบลบางนางลี่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.....	63
4.20	ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม แต่ละหมู่บ้านในตำบลบางนางลี่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.....	64
4.21	ชนิดนกที่พบบริเวณริมคลองในเส้นทางล่องเรือชมธรรมชาติ ในตำบลบางนางลี่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ระหว่างเดือนพฤษภาคม - พฤศจิกายน 2554.....	66
4.22	พิกัดที่พบความหลากหลายชนิดของนกบริเวณริมคลอง ในคลองบางแค ช่วงเดือน พฤษภาคม – พฤศจิกายน 2554	70

ตารางที่ หน้า

4.23	พิกัดที่พบความหลากหลายชนิดของนกบริเวณริมคลอง ในคลองโพงพาง ช่วงเดือนพฤษภาคม – พฤศจิกายน 2554.....	73
4.24	พิกัดที่พบความหลากหลายชนิดของนกบริเวณริมคลอง ในคลองบางนางลี่ ช่วงเดือนพฤษภาคม – พฤศจิกายน 2554.....	75
4.25	ชนิดพันธุ์ไม้ที่เป็นชนิดเด่นที่พบบริเวณริมคลองในเส้นทางล่องเรือชม ธรรมชาติ ในตำบลบางนางลี่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ระหว่างเดือนพฤษภาคม-พฤศจิกายน 2554.....	84
4.26	พิกัดที่สำรวจพันธุ์ไม้ชนิดเด่นบริเวณป่าชายคลอง ในคลองบางแค ช่วงเดือนพฤษภาคม – พฤศจิกายน 2554.....	86
4.27	พิกัดที่สำรวจพันธุ์ไม้ชนิดเด่นบริเวณป่าชายคลอง ในคลองโพงพาง ช่วงเดือนพฤษภาคม – พฤศจิกายน 2554.....	87
4.28	พิกัดที่สำรวจพันธุ์ไม้ชนิดเด่นบริเวณป่าชายคลอง ในคลองบางนางลี่ ช่วงเดือน พฤษภาคม – พฤศจิกายน 2554.....	88

.....สารบัญตาราง (ต่อ)

สารบัญภาพ

รูปที่	หน้า	
2.1	แผนที่แสดงตำบลบางนางลี่.....	8
4.1	เส้นทางที่สำรวจชนิดของนกบริเวณริมคลองบางแค.....	69
4.2	เส้นทางที่สำรวจชนิดของนกบริเวณริมคลองโพรงพาง.....	72
4.3	เส้นทางที่สำรวจชนิดของนกบริเวณริมคลองบางนางลี่.....	74
4.4	ชนิดนกที่สำรวจพบบริเวณริมคลอง ตำบลบางนางลี่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.....	77
4.5	พันธุ์ไม้ชนิดเด่นที่สำรวจพบบริเวณริมคลอง ตำบลบางนางลี่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม	89